

ZENTAI LÁSZLÓ

Vallomások a tükörnek

Babonás ember volt Babarczi Balázs. Rettegett azoktól a péntektektől, amelyek tizenharmadikára estek. Már előző este gondosan elzárt minden eszközt, amelyekkel kárt okozhatott volna magában. A zsilteppengéket is eldugta az íróasztala fiókjába. Rendre napokkal később találta meg ezeket. Halogatta a keresésüket, mert addig legalább nem kellett borotválkoznia. Ilyenkor halvány örömféle pirrogott az arcán és valóságosan is kellemes érzés töltötte el, ha az előszobában belenézett a dédöreganyjától megörökölt öreg tükörbe. Mi több! Nevetségesnek találta, ahogy a – hegyes álláról kiálló – szürke kecsketincsek fénylettek a bozontos, ápolatlan, fekete szakállán. Napok alatt a borosta sarjadó bozonttá terebélyesedett. Kezdt megbarátkozni a pofázmányával, de néhány héttel később megunt a zsírosodó szőrzetet és a nagyapjától kapott éles beretvával „lekasabolta”.

Babarczi egyedül élt a házban. A szomszédai annyit tudtak róla, hogy a felesége elhagyta egy másik emberért és magával vitte a közös lányukat, pedig az nagyon szerette az apját és ragaszkodott is hozzá. Törvénytisztelő emberként nem támadta meg a bírói végzést, tehát a kislánynak akkor is mennie kellett az anyjával, ha nem akarta. Kéthetente láthatta Emíliát, akinek a hajszíne és a szeme is egyezett az apjéval. Délután kettőkor hozta az új férj a tízéves leányt és este kilenckor már vitte is vissza. Soha nem kísért be Emíliát, csak megnyomta a kapucsengőt, kiengedte a lányt az autójából, megvárta a verandaajtó nyílását és Babarczinak sietteben odakiáltott:

– Meghoztam a gyereket! – Majd a kocsiból toldotta meg: – Kilenckor itt vagyok érte. Addigra kész legyen.

Babarczi jámborsága köztudott volt. Nem mondta senkinek, hogy mekkora baromnak tartja a riválisát, az asszony újdonsült emberét, de a tükörnek bevallotta:

– Jaj, de szívesen kitekerném ennek a gazembernek a nyakát! Kétszer balra, aztán ugyanannyiszor jobbra – mondta, miközben nagyon mérgelesen belebámult a saját tükörképébe. Szinte látta, hallotta a nyakcsigolya roppanását.

– Még hogy kész legyen! Normális ez a hatókör? Úgy beszél az én Emíliámról, mint valami tárgyról – dünnyögött tovább, felháborodottan. – Az ilyeneket csak fel kellene akasztani a fára, hogy hadd szakadozzanak egy kicsit a szélben... – mondogatta a tükörnek, egyre gyakrabban.

Szabályosan gyűlölte Hadik Lajost, akivel együtt dolgoztak a közeli kerétszéken. A volt feleségét az egyik augusztus 20-i ünnepségen mutatta be neki. Évekig semmit sem sejtett a viszonyukról. Emília tizedik születésnapján jelentette be az asszony, hogy elköltözik és a lányát is viszi magával. Babarczi Balázs csak állt a nappali szoba közepén. Bámult maga elé. Szemben azzal a nővel, akihez egy legendásan viharos szerelem kötötte. Lehet, hogy elsőre fel sem fogta az asszony szavait, de egy dolgot azonnal megértett.

– Ilyesmivel nem szoktak tréfálkozni az emberek. A gyermekük születésnapján meg legfőképpen nem! – dörrentette oda az asszonynak.

Felesége az ablaknak háttal állt. A napsugarak fénycsóvát formáltak a sziluettje köré. Ebből a megvilágításból, ebből a különösen groteszk „mennybemenetelből” előbukó, közönyös hangja kegyetlen gúny glóriájával döfte át a lelkét és gondolatban a testét is. Határozottan, merev lelkiismeretlenséggel vágta oda:

– Te csak magaddal törődsz, meg Árésszal, a kutyáddal! Én még fiatal vagyok. Élni akarok – folytatta a színtelen, alig érzékelhetően dacos hangján. – A kollégáddal két éve jöttünk össze. Ő szeret, tisztel, nőnek tart, elfogadja a lányunkat is – hadarta érveit egyre indulatosabban. Közben Babarczi feje fölé nézett, még véletlenül sem a szemébe.

Kis szünetet tartott. Meglehet, hogy a válaszreakciójától félt. Hirtelen megelőző csapást zúdított az urára:

– Mit mondjak még? Ne nézz így rám! – förmedt Babarczira.

– Miért? Szerinted, ebben a helyzetben, hogyan kellene rád néznom? Vigyorognom kellene? Vagy örömmódát zengeni, hogy a feleségem két éve megcsal, és minden este befekszik az ágyamba? – vágott vissza az asszonynak. Szösszenetnyi szünet után így folytatta: – A kérdéseimre nem várok választ tőled. Nem is vagyok kíváncsi, hogy mit maszatolnál össze, mert egy szavadat sem hinném el. De pont Emília születésnapján jelentetted be? – nézett egyre haragosabban a feleségére.

– Valamikor meg kellett mondanom – felelte fapofával rögtön az asszony.

– A legalkalmasabb pillanatot választottad. Mit mondjak? – gúnyolódott még élesebb hangon Babarczi. – Nemcsak érzéketlen vagy, hanem könyörtelen is. Csak egy nő képes ilyen ridegen belegázolni a másik lelkébe! – kiáltotta az asszonyra. Visszafogott és lovagias akart lenni, ám ez

aligha sikerülhetett. Vannak helyzetek, amikor képtelenség elegánsan viselkedni a másikkal.

Legszívesebben képen vágta volna. Nem Hadik Lajos miatt, hanem a közös gyermekük jövője miatt. A jólneveltség, az otthonról hozott béketűrés, az anyjától örökölt türelem, józanság és az apjától kapott határtalan nagylelkűség tartotta vissza, hogy megüsse. Különben is! Nála ez elvi kérdés volt, hogy szabad-e egy nőt megütni vagy nem szabad... Ő úgy gondolta, hogy egy asszonyt akkor sem tisztességes verni, ha az megérdemelné. Az csak a férfiember gyengéjét jelzi, ha visszaél az erejével, a testsúlyával, a keménységével. No meg Emília miatt sem, aki éppen ebben a pillanatban szaladt le a lépcsőn. Hozta a plüss koalamaciját, mert nélküle soha nem rendezhettek szülinapi ünnepséget. Az apja hároméves korában vette neki. Késő éjszaka fektette mellé, amikor már aludt. Egy fejjel magasabb volt a plüssmaci, mint Millike. Másnap reggel örömsikoltozásra ébredtek. A leányuk boldogan cipelte Kocort a felnőttek ágyához, mert amikor felébredt, azonnal ezt a nevet adta neki.

– Édes apucikám! Te hoztad nekem Kocort? Köszönöm, köszönöm, drága apukám! – furakodott a szülei közé. Maga mellé fektette a hatalmas állatot. Az apja nevetve kérdezte:

– Kicsikém! Már nevet is adott neki?

– Persze, hogy adtam – válaszolta, majd rövid gondolkodás után, komoly magyarázattal is szolgált: – Tudjátok, az oviban minden állatnak adottunk nevet. A dadus nénik mondták, hogy senkit sem lehet név nélkül hagyni, mert akkor nem tudjuk megszólítani! – vágta ki Emília hirtelen.

Babarczinak ez jutott eszébe, ahogy meglátta az emeletről érkező lányát. Már egészen nőies mozdulatokkal közeledett feléjük. Az asszonyt a pokolba kívánta, de a látszat kedvéért mosolyt erőltetett magára. Gyűlölte az ilyen pillanatokat, mert nem szerette az alakoskodást. „Az a legroszszabb, ha nem magunkat adjuk, ha felvesszünk egy pózt” – gondolta.

Emília gyanútlanul kérdezte:

– Miről beszélgettetek?

– Kérdezd édesanyádat! – passzolta tovább a válaszádat Babarcsi és elvette a lányától Kocort. Odaültette maga mellé a sarokpadra. Pontosabban a derékszögű hajlatnak támasztotta. Mulatságosan néztek ki. Az egyik végén ő, a másikon a felesége, középen pedig a plüssállat, mint valami békebíró. A serdülő Milli az apja mellé fészkelte be magát. Nagyon szerette a szüleit, de az apjához jobban vonzódott. Komolyabbnak tartotta, mint az anyját.

Erzsébet asszony lazább volt, komolytalanabb. Nem vívódott semmin. Nem latolgatta, nem méregette a dolgokat. Ha valamit eltervezett, azt azonnal végrehajtotta. A családon belül az ő szava döntött. Most se nagyon zavarta a férjével folytatott vitája, mert rögtön belevágott:

– Figyelj, Emília! Apád jó ember, de mi nem illünk egymáshoz. Másként látja az életet, mint én. Beletörődő, és mindent úgy fogad el, ahogy adják neki. Tíz éve vagyunk házasok, de még egyszer sem állt ki mellettem. Másoknak előbb ad igazat egy-egy vitás kérdésben, mint nekem. Meguntam, hogy állandóan értelmetlen vitába fulladnak a beszélgetéseink.

– Anyucikám! Én még sohasem hallottalak titeket veszekedni – nézett az anyjára Milli.

– Mert nem előtted vitatkozunk.

– És akkor most mit fogtok csinálni? – nézett kétségbeesetten mindkettőjükre.

– Elválnunk, kislányom. Apád itt marad a házban, mi meg elköltözünk egy másik családhoz – mondta Erzsébet asszony, de annyira szenvtelenül beszélt, hogy Kocort is kibillentette a pad derékszögű hajlatából. Élettelelenül zuhant fejfelé, egyenesen az asztal alá. Emília sírni kezdett. Föl-emelte a plüssmacit és felszaladt az emeletre. Úgy bevágta a szobája ajtaját, hogy megremegtek a földszinti ablakok.

Három hét múlva költöztek el. Emília az apjánál hagyta Kocort. Azt mondta neki, hogy „itt maradsz az apukámmal és vigyázol rá”.

Babarczi Balázs nagyon várta a kéthetenkénti találkozásokat. Mindig kiöltözött, nyakkendő is kötött. A tükör elé állt és a hasonmásával élcelődött:

– Jó leszek az én kicsi Emíliámnak? Talán csak megfelelek neki? – kérdezte a tükörképétől, és kihúzta magát.

Gondosan elkészítette az ebédet. A gyümölcsöstálat telerakta sárgabarrackkal, szilvával, vagy az éppen erre az alkalomra vásárolt finomságokkal. Tudta, hogy Emília él-hal a gyümölcsökért. Ha a lánya az egész hétvégét ott tölthette, akkor fonott kalácsot és gyümölcsjoghurtot is vásárolt neki. Soha nem mulasztotta el a kedvencét, a Korfu szeletet beszerezni. Volt, hogy a fél várost körbekajtatta, amire kapott abból az omlós csokoládéból. A szobáját kiszellőztette, felporszívózta, sőt a könyvespolcát is letörölgette. Az íróasztalára tette Korfut és mindig egy rajzlapra odaírta: „Apától Millikének!”

A szomszédok nem sejtették, hogy Babarczi magányában egyre inkább zugivó lett. Reggelente bevágott egy felest a HÉV-megálló melletti talponállóban. Előre kiszámította, hogy mikor kell a háztól elindulnia ahhoz, hogy kényelmesen lenyelhesse a cseresznyepalinkát. Szertartássá va-

rászolta az egész ceremóniát. Odaállt a söntéspulthoz, letette a forintra kiszámított ellenértéket és csendben várta az italt. A kocsmavitézek nem vették észre, de ő mindig köhintéssel jelezte a pultos embernek, hogy mikor kell neki az a pálinka. Nem sürgette, de elvárta, hogy a torokköszörülés végéig elé tegyék az italt. Egy mozdulattal magába eresztette és köszönés nélkül kilépett a megálló peronjára. Harmadnapjára már olajozottan ment a dolog. Senki sem szólt egy szót sem.

Babarczi már este kikészítette a konyhakredence a papírpénzt és reggel becsúsztatta a farzsebébe a harmonikásra hajtogatott összeget. Úgy, gyűrötten dobta a söntés pultjára. Arra azért vigyázott, hogy ne a mosogató mellé, mert nem akarta, hogy elázzon.

Árészt, a hatalmas, kaukázusi medveölő kutyáját kiengedte az előkertbe. Többet ért az a nagy testű állat minden zárnál. A gazdáján kívül csak a Szentlélek tudott bemenni a házba, mert más ember csak akkor léphetett a kékre festett kerítés belső felére, ha Árészt kikötötte. Akkora sörénye volt ennek a kutyának, hogy bele lehetett volna kapaszkodni. Senkinek sem jutott eszébe, hogy efféle mutatvánnyal kísérletezzon. Ez a hatalmas állat messziről lomha, cammogó és négy lábon imbolygó medvének nézett ki, de ha közelebb jött a kerítéshez, félelmetes vadállatnak látszott. Sistergett hangjától a levegő, amikor elmorrantotta magát. Ugatása mélyen és öblösen töltötte be a hegyoldalt. Babarczi még csak a lakópark aljában caplatott, amikor a kutyája már a kertkapu belső oldalánál keresztbefeke várta. Bárhol volt a kertben, mindenhol odaért. Ahogy Babarczi a belső oldalon lévő reteszt elhúzta, Árészt azonnal hanyatt vágta magát és elvárta, hogy a gazdája megvakargassa a hasát. Hosszasan maradt így, mind a négy lábát az ég felé tartva. Aztán, amint megelégtelte a dolgot, azonnal fölugrott és gyors fejcsóválás kíséretében megrázta magát.

Ezt a mutatványt csak a gazdájával volt hajlandó rendszeresen eljátszani. Az asszonyt, amikor még együtt laktak, nem szerette. Beengedte, de egyet vakkantott és eltűnt a garázsbejárat árnyékos oldalán. Ha esett az eső, ki se ment eléje. Az ételt elfogadta tőle is, de semmi lelkesedést, semmi farkcsóválást nem mutatott neki. Emília lányuk semmilyen hatást sem váltott ki a kutyából, de azért elkísérte a bejárat lépcsőig. Megvárta, amíg felszalad a lépcsőkön, aztán visszament a garázshoz.

Babarczi hasonlóan viselkedett az emberekkel. Csak Emíliát fogadta el feltétel nélkül. Hajdanvolt asszonyát becstelen néembernek tartotta, és a tükörnek többször szemre hányta, hogy hova tette az eszét, amikor ezzel a fehérréppel kötötte össze az életét. A szomszédokról sajátos véleményt fogalmazott meg. Szerinte mindegyik néma zsinórbáb figura, haszonleső

és merev, mert csak a pénz mozgatja őket. A fantáziájuk a kertkapuig terjed, mert mindent elfelejtettek abból, amiért valójában embernek születtek. Fapofával, rezzenéstelen arccal kikandikálnak az erkélyajtón, de ki nem bújnának, mert akkor köszönni is kellene.

Különösnek és lakóparkinak tartotta a közönyüket. Olyannak, mint amilyen a zsíros haj, amelyet soha nem lehet egybefésülni. Nem akarta őket megváltoztatni, összefogásra buzdítani, de egyre ingerültebben utasította el a köszönésüket is. Szerinte már évtizedek óta falanszterizálódik a világ. Ebben a „kaparj, kurta” önzésben valahogy nem akarnak az emberek egymásra figyelni. Az együttérés gyorsan kikopott az emberi közösségekből.

Nagyon felháborította, hogy az egyik este nyitva felejtette az utcai előkert csapját, ezáltal reggelig zubogott a víz az úttestre. Autóval legalább húszan haladtak el a háza előtt, de senkinek sem jutott eszébe, hogy figyelmeztetve becsöngessen vagy bekiabáljon neki. A valóságban csak annyit kellett volna mondani, hogy öreg, zárd el a csapot, mert ha reggelig nem veszed észre, hamar elúsztatysz pár ezer forintot. Valamelyik el is fordíthatta volna az elzárót. Reggel Babarczi zárta el. Káromkodott hozzá, persze szolidan, csak úgy a bajusza alatt.

Lassan teljesen magába fordult ember lett belőle. Senkivel sem akart kommunikálni, mert nem látta értelmét. Mindenki megy a maga dolgára és nem foglalkozik a szomszédai bajával vagy az ostobaságával. Ebben a lakóparkban mindenki egy elzárt sziget, ahova csak az ottlakóknak van belépési engedélyük. A többiek csak leshetik, ha ég a másik háza. Lesik is, de csak annyira, hogy a saját házukra át ne terjedjen.

Babarczi Balázs a munkából hazafelé jövet is betért a kocsmába. Délután szintén megitta a felesét. Aztán, ahogy melegegett az idő, egy jó hideg hosszúlépést is elkortyolgatott hozzá. Ahogy kitavaszkodott, egyre öregebb este ért haza. Árész mindig megvárta. Rendületlen hűséggel, a kellemesen bizsergető haskaparás reményében. Ez volt a jutalma, amiért egész nap őrizte a házat. Éjjel meg Babarczit, aki sehogy sem tudott beletörődni a hirtelen rákényszerített egyedüllétbe.

A televíziót elvitte az asszony, hogy ne hiányozzon Emíliának az új családtól kapott szobájából. Az apjának maradt az öreg, csöves rádió, amelyiket néha ütögetni kellett, hogy beugorjon a keresett állomás. Időnként nagyon szakadozott ebből a jobb kort megélt, kárpitozott dobozból sugárzott műsor, de ha szólt, akkor egészen mélyről bűgött belőle a hang. Gyakran fordította az ágy felé. Ilyenkor úgy érezte, mintha a nézőtérén hallgatná az opera áriáit. Éjjel többször arra ébredt, hogy sistereg a készülék. Az adás végén csak hangjeleket közvetítettek benne. Szopránosan sí-

poló, szaggatott nyávogás riasztotta fel leggyakrabban. Ilyenkor néha egy óra is eltelt, mire újra elaludt. Közben olykor-olykor fölkel, nyújtózkodott, kiment a vécére. Reggelente egyre fáradtabban ébredt. Talán attól félt, hogy nem tud időben fölkelni, de ez a veszély nem állt fenn, mert Árész már öt óra körül zörögni kezdett az alumíniumtálgájával, követelve magának az ételt.

Babarczi lassan elvesztette az időérzékét. Olykor éjfélkor nézett ki az ablakon, hogy nem hajnalodik-e már. Máskor meg hajnali négykor arra riadt fel, hogy késő van már a felkeléshez. Egyre gyakrabban elkésett a munkahelyéről. Eleinte elnézték neki, merthogy elhagyta az asszony, de néhány hónap múlva kirúgták.

Teljesen felborult az élete. Maradt a tükör, és abban az egyre soványabb tükörképe. Az államtól kapott segély hamar elfogyott. Elszegődött a helyi kocsmároshoz napközben segíteni, hordókat gurgatni, meg mosogatni. Felszolgálni nem kellett, mert ebben a közegben a vendégek saját maguk vitték asztalukhoz az italt, meg a dohányillatú töpörtyűs pogácsákat. Majdnem mindig kannás borral fizették ki a napi munkáját. Háromnaponként kapott egy ötliteres, bontatlan műanyag flakonban tárolt italt. Olyan kövidinka feliratút, amely sohasem látott szőlőtőkét. Igazi népbütítő lőrét, hogy reggelre legyen, ami meghasogatja az emberek fejét. Ám az Babarczi baja volt, nem a kenyéradóé.

Minden második hét péntekjén egy kortyot sem ivott. El sem ment a kocsmába. Bevásárolt Emíliának és várta, hogy megérkezzen. Annyira összefolytak a mindennapjai, hogy egyszer elszámította magát. Már csütörtök délután várta a lányát, aki persze nem jött, mert azon a napon nem jöhetett. Nem hozta az asszony új embere, mert csak pénteken volt köteles „leszállítani” a kislányt. Babarczi ki-be rohangált, az óráját nézte és közben sűrűn öntögette magába a bort. Estére megitta az egész flakont.

A tükörképe előtt, a padozaton aludt el. Örökre. Mellette feküdt Emília koalamackója. Hullamerev kezében is szorította Kocort. A halottszállítók alig tudták kiszedni az öleléséből...